

'Új kártevők veszélyeztetik Európát a dísz- és gyümölcstermő növényekben'

Автор(и): Боряна Катинова, Централна лаборатория по карантин на растенията

Дата: 10.10.2021 Брой: 10/2021

Az *Euplatypus parallelus* (Fabricius) és a *Pochazia shantungensis* Chou & Lu 1977 különösen jelentős kártevők széles gazdanövény-választékuk miatt, amely gazdaságilag fontos gyümölcs- és dísznövényeket is magában foglal, és amelyek széles körben elterjedtek Európában. A nemzetközi kereskedelem révén történő behurcolásuk és terjedésük magas kockázata miatt felkerültek az Európai és Földközi-tengeri Növényvédelmi Szervezet (EPPO) új kártevők riasztó listájára (Alert List).

***Euplatypus parallelus* (Fabricius) (Coleoptera: Curculionidae: Platypodinae)**

A kártevő egy ambroziabogár, amelyről jelentették, hogy nagy károsítást okoz különféle díszfákon. A faj a *Fusarium* nemzetségbe tartozó gombás kórokozókkal társul. Európában az *E. parallelus*-t többször is elfogták Indiából származó fa csomagolóanyagban, a Kongói Demokratikus Köztársaságból származó *Entandrophragma cylindricum* (sapelli mahagóni) fában, valamint Kamerunból származó *Tetraberlina bifoliata* rönkökön. Bogarakat fogtak a La Rochelle-i (Franciaország) kikötőben elhelyezett csapdákból is.

Elterjedés

Az *E. parallelus* Közép- és Dél-Amerikából származik, és valószínűleg a famennyiség kereskedelmén keresztül terjedt Afrikába, Ázsiába és Óceániába. Ázsiában először az 1970-es években észlelték Srí Lankán, azóta a kontinens nagy részéről jelentették, legutóbb Indiából (2012) és Kínából (először a Hajnan szigeten 2016-ban, majd Jünnanban 2019-ben).

Széles körben elterjedt:

Észak-Amerikában – Mexikó, USA (Kalifornia, Florida, Hawaii, Texas), Közép- és Dél-Amerikában, a Karib-térségben és Óceániában (Ausztrália, Pápua Új-Guinea).

Afrikában – Angola, Kamerun, Csád, Kongó, Elefántcsontpart, Egyenlítői-Guinea, Gabon, Ghána, Guinea, Kenya, Madagaszkár, Nigéria, São Tomé és Príncipe, Szenegál, Seychelle-szigetek, Sierra Leone, Dél-afrikai Köztársaság, Tanzánia, Togo, Uganda, Zaire.

Ázsiában – Banglades, Brunei Darussalam, Kambodzsa, Kína, India, Indonézia, Laosz, Malajzia, Fülöp-szigetek, Szaúd-Arábia, Szingapúr, Srí Lanka, Tajvan, Thaiföld.

Európában még nem észlelték.

Gazdanövények

A faj polifág, nem mutat előnyt egyes növénycsaládok iránt. 25 család 82 fajt károsítja: *Anacardiaceae*, *Apocynaceae*, *Arecaceae*, *Bignoniaceae*, *Bombacaceae*, *Burseraceae*, *Caesalpinaceae*, *Euphorbiaceae*, *Leguminaceae*, *Meliaceae*, *Mimosaceae*, *Moraceae*, *Cecropia*, *Ficus*, *Nyctaginaceae*, *Oleaceae*, *Papilionaceae*, *Pinaceae*, *Polygonaceae*, *Sapindaceae*, *Taxodiaceae*, *Ulmaceae*, *Verbenaceae*.

Főként számos trópusi és szubtrópusi fásszárú növényt károsít, mint például: *Acacia* spp. (akácia), *Ficus* spp. (füge), *Anacardium occidentale* (kesu), *Areca catechu* (bételdió), *Cocos nucifera* (kókuszpálma), *Eucalyptus* spp. (eukaliptusz), *Hevea brasiliensis* (kaucsukfa), *Khaya senegalensis* (afrikai mahagóni), *Mangifera indica* (mangó), *Persea americana* (avokádó), *Tectona grandis* (téka), *Pinus oocarpa* és mások.

Kártétel

A kárt a kifejlett bogarak és lárvák okozzák, amelyek mély járatokat (galériákat) rágnek a fában, valamint a kártevővel társult kórokozó gombák. Külső tünetek a törzsön és az ágakon megjelenő behatolási nyílások, amelyeket általában fehér, poraszerű képződmények tömörítenek be. A károsult fák törzsének tövében gyakran megfigyelhető a faforgács felhalmozódása, a hervadás, a levelek hullása és az egész fák elhalása. A járatok belső falai a rovar által terjesztett szimbiótás gombás kórokozók (például *Fusarium* spp.) hatására sötét színűek.

Az *E. parallelus* mind a legyengült és elhaló (különböző tényezők által stresszelt) növényeket, mind az egészséges fákat megtámadja.

A kártevő fejlődéséből eredő negatív hatás összefügg a faanyag kereskedelmi értékének romlásával, a dísz- és gyümölcsfajok termelésének csökkenésével, valamint erős fertőzés esetén a fák elhalásával.

Biológia

Korlátozott információ áll rendelkezésre a rovar biológiájáról, de megfigyeléseket végeztek az *E. parallelus* életciklusáról kaucsukfákon Brazíliában. Megállapították, hogy a hímek párzó kamrákat hoznak létre, ahol egy nősténnyel párosodnak. A nőstény oldalirányú ágakat – galériákat – rág, és azokba kis csoportokban rakja le petéit. A lárvák a fák kérge alatt és fájában táplálkoznak és járatokat ásnak, amelyek bábkamrákban végződnek. A fajban több, egymást átfedő generáció fordul elő egyidejűleg. Életciklusának körülbelül 9 hónapját a gazdanövényben tölti, fejlődésének különböző stádiumaiban.

Morfológia

A kifejlett bogarak 3,8–4,5 mm hosszúak, színük sárgásbarnától barnáig terjed, szárnyfedőik hátrafelé keskenyedők és erősen megnyúltak, csúcsuk sötétbarna.

Terjedés

Nincs részletes információ az *E. parallelus* természetes terjedéséről.

Leggyakrabban fával, fa csomagolóanyaggal és a kártevő jelenlétének országaiból származó ültetési célú gazdanövényekkel terjed. A faj általában több mint 10 cm átmérőjű növényeket támad meg.

***Pochazia shantungensis* Chou & Lu 1977 (Hemiptera: Ricaniidae)**

A faj inváziósnek minősül, mivel megtámadja a mezőgazdasági ültetvényeket, valamint a dísz- és gyümölcsfákat egyaránt. Eredeti előfordulási területe Kína; elterjedt a Koreai Köztársaságban is. Észlelték gazdanövények importja során Törökországban és Franciaországban.

Elterjedés

A *Pochazia shantungensis*-t először 1977-ben írták le Kínában. 2010-ben hurcolták be a Koreai Köztársaságba, és azóta gyorsan terjedt.

Először 2018-ban észlelték Törökország európai részén (később Isztambul környékének ázsiai oldalán is megtalálták), valamint Dél-Franciaországban.

Gazdanövények

A *P. shantungensis* extrém polifág faj, több mint 200 növényfaj támadását jegyezték fel 81 családból, köztük a következő nemzetségek képviselőit: *Acer*, *Aster*, *Ailanthus*, *Albizia*, *Alnus*, *Amorpha*, *Angelica*, *Arachniodes*, *Aralia*, *Boehmeria*, *Bothriochloa*, *Broussonetia*, *Brucea*, *Camellia*, *Capsicum*, *Castanea*, *Chaenomeles*, *Chenopodium*, *Clematis*, *Cornus* *Corydalis raddeana*, *Corylus*